

1/2022. (III. 11.) sz. rektori utasítás
az oktatási célból, halottból történő szerv, illetve szövet eltávolítás és
felhasználás, holttesten végzett beavatkozás folyamatának szabályozásáról
a Szegei Tudományegyetemen

Preambulum

Az orvosképzés, szakorvos képzés, illetve szakorvos továbbképzés során elengedhetetlen, hogy a hallgatók, rezidensek/szakorvos jelöltek és szakorvosok a halottak testének felhasználásával sajátítsanak el bizonyos ismereteket. Ennek érdekében a graduális képzésben anatómiai, kórbonctani és igazságügyi orvosi boncoláson vesznek részt a hallgatók, amely elengedhetetlenül szükséges az anatómiai, pathológiai, sebészi stb. ismeretek megfelelő színvonalú, biztonságos elsajátításához. Az orvosképzés, szakorvos képzés és továbbképzés szempontjából szintén kiemelkedően fontos, hogy bizonyos, a modern skill laborokban nem, vagy nehezen elvégezhető, a betegellátás során jelentős kockázattal járó beavatkozásokat, sebészi eljárásokat holttesten vagy az abból származó szerven/szöveten is gyakorolják – ezáltal biztonságosan elsajátítják – a képzésben résztvevők. A posztgraduális képzésben az összetett, vagy az orvos által még nem végzett műtéti technika holttesten vagy az abból származó szerven/szöveten történő gyakorlása, elsajátítása a műtétet végző orvosok technikai felkészültségét és a későbbi beavatkozások sikerességét nagymértékben növeli, az esetleges szövődmények számát jelentősen csökkenti.

A Szegei Tudományegyetem (a továbbiakban: SZTE) Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ és a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar egyes szervezeti egységeiben végzett, orvostudományi oktatási célból halottból történő szerv/szövet kivétel és felhasználás rendjének meghatározása, a hatályos jogi szabályozásban foglaltak, különösen a betegjogok és a kegyeleti jog érvényesülése érdekében az alábbi utasítást adom ki.

Az utasítás hatálya

1. § (1) Jelen utasítás személyi hatálya kiterjed az SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ (a továbbiakban: SZAKK) és a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar (a továbbiakban: SZAOK) valamennyi, orvostudományi oktatást (ideértve a graduális képzést, posztgraduális képzést, szakképzést, szakorvos továbbképzést egyaránt), valamint a SZAOK által folytatott egyéb egészségügyi továbbképzést végző szervezeti egységeiben foglalkoztatott munkavállalókra, valamint munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyekre.

(2) Jelen utasítás tárgyi hatálya kiterjed az SZTE egyes szervezeti egységeiben végzett, orvostudományi oktatási célból halottból történő szerv/szövet eltávolítására és felhasználására, továbbá orvostudományi oktatási célból holttesten orvosi beavatkozás végrehajtására, holttest átadására és felhasználására, valamint az oktatási célú szerv, szövet konzerválására és tárolására.

(3) Az utasítás hatálya nem terjed ki az orvostudományi kutatási célból, halottból történő szerv, illetve szövet eltávolításra.

Általános rendelkezések

2. § (1) Kórbonctani vizsgálat, hatósági vagy igazságügyi orvosi boncolás során szerv, illetve szövet
- a) a halál alapjául szolgáló betegség, a halál követlen okának, továbbá a halál körülményeinek megállapítására, illetve a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet 19-22. §-aiban rögzített egyéb okok miatt, vagy
 - b) kórbonctani vizsgálat esetén, amennyiben ellene az elhunyt életében nem tiltakozott, oktatás és kutatás, egyéb gyógyító célú felhasználás, valamint átültetés érdekében távolítható el.
- (2) A kórbonctani, illetve a hatósági vagy igazságügyi orvosi boncolás elvégzése után a holttestet a kegyeleti szempontok figyelembevételével – amennyiben az lehetséges – helyre kell állítani.
- (3) Orvostudományi egyetemi oktatási célból holttesten orvosi beavatkozást végrehajtani akkor szabad, ha az elhunyt az ellen életében nem tiltakozott. Az elvégzett beavatkozás nem zavarhatja a halál okának megállapítását és a holttest kegyeleti szempontok figyelembevételével történő helyreállítását.
- (4) Orvostudományi egyetemi anatómiai oktatás céljára átadható azon személy holtteste, aki életében
- a) ehhez kifejezett beleegyezését adta, vagy
 - b) ez ellen nem tiltakozott, továbbá temetésére kötelezett hozzátartozója – amennyiben van ilyen – a halált követően 30 napon belül írásban beleegyezett.

A Kutatásetikai Bizottság engedélye

3. § (1) Oktatási célból, halottból történő szerv, illetve szövet eltávolításra és felhasználásra, továbbá orvostudományi oktatási célból holttesten orvosi beavatkozás végrehajtására, műtéti technikák begyakorlására kizárólag akkor kerülhet sor, ha ezt az SZTE SZAKK Regionális és Intézményi Humán Orvosbiológiai Kutatásetikai Bizottsága előzetesen engedélyezte.
- (2) Az engedély az SZTE SZAKK Pathológiai Intézet (továbbiakban: Pathológiai Intézet), az SZTE SZAKK Igazságügyi Orvostani Intézet (a továbbiakban: Igazságügyi Orvostani Intézet), illetve az SZTE SZAOK Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet (továbbiakban: Anatómiai Intézet) vezetőjének egyetértésével adható ki.

I. FEJEZET***OKTATÁSI CÉLBŐL, HALOTTBÓL TÖRTÉNŐ SZERV, ILLETVE SZÖVET
ELTÁVOLÍTÁS ÉS FELHASZNÁLÁS*****Oktatási célból, halottakból történő szerv, illetve szövet eltávolítás kezdeményezése**

4. § (1) A graduális vagy posztgraduális képzésben felmerülő szerv, illetve szövet felhasználási igényt jelen utasítás 1. sz. mellékletét képező Igénylőlap megnevezésű formanyomtatvány megküldésével kell jelezni a Patológiai Intézet vezetőjének.
- (2) A szerv, illetve szövet igényléseket észszerű határidőn belül, előre ütemezetten kell leadni.
- (3) A Patológiai Intézet vezetője írásban visszaigazolja az igénylőlapon megjelölt szerv(ek), illetve szövet(ek) eltávolításának, gyűjtésének kezdetét, illetve a kérelemben jelzett igények teljesíthetőségét, speciális esetekben bevonva az Igazságügyi Orvostani Intézetet is. A visszaigazolást megküldi az igénybejelentőnek, illetve a Patológiai Intézet gyűjtéséért felelős személyének.

**Oktatási célú szerv, illetve szövet eltávolítás, gyűjtés a Patológiai Intézetben és az
Igazságügyi Orvostani Intézetben**

5. § (1) A szerv, illetve szövet eltávolítása előtt a boncolást végző és a boncjegyzőkönyv lezárásáért felelős szakorvos (rezidens esetén az őt felügyelő szakorvos) az alábbi módokon, dokumentáltan meggyőződik arról, hogy az elhunyt életében nem tett ez ellen tiltakozó nyilatkozatot:
- a) amennyiben az intézetünkben elhalálozott beteg kezelőorvosának tudomása van tiltakozó nyilatkozat meglétéről, akkor azt a Klinikai zárójelentésen/Klinikai értesítőn fel kell tüntetnie,
 - b) érdeklődik az elhunyt legközelebbi – az egészségügyi dokumentációban rögzített – hozzátartozójánál,
 - c) megvizsgálja, hogy a beteg szerepel-e a Nemzeti Szerv- és Szövetdonációs Tiltakozások Regiszterében (NSZRT). Az érvényes nyilatkozat lekérdezésénél figyelembe kell venni, hogy amennyiben a beteg a tiltakozó nyilatkozat leadását a házi orvosnál kezdeményezte, akkor a házi orvosnak 3 munkanapon belül, ajánlott postai küldeményként kell azt továbbítania.

Amennyiben az írásbeli nyilatkozat az eltávolításra rendelkezésre álló időn belül nem kerül elő, illetve illet nem juttatnak el a felelős orvoshoz, annak hiányát kell vélelmezni.

Az NSZRT lekérdezésre jogosult személyek kijelöléséről és a lekérdezési jogosultságuk megigényléséért a Patológiai Intézet, illetve az Igazságügyi Orvostani Intézet vezetője felelős.

(2) Halottból szerv(ek), illetve szövet(ek) eltávolítása a Pathológiai Intézetben, illetve az Igazságügyi Orvostani Intézetben történik, minden esetben boncolás során, amelynek tényét és annak célját a boncjegyzőkönyvben rögzíteni kell.

(3) Az eltávolított szervek, illetve szövetek tárolását a Pathológiai Intézet, illetve az Igazságügyi Orvostani Intézet végzi az igénylőnek történő átadásig. A tárolás formális oldatban, erre rendszeresített tároló edényben, zárható szekrényben történik. A szekrényekhez a Pathológiai Intézetben vagy az Igazságügyi Orvostani Intézetben – a SZAKK területén lévő – telephelyenként két-két erre feljogosított munkatársnak van hozzáférése.

(4) A szekrényekben tárolt szervekről, szövetekről a Pathológiai Intézet, illetve az Igazságügyi Orvostani Intézet (darabszám szerinti) nyilvántartást vezet.

(5) A kérelemben meghatározott mennyiség összegyűjtését követően a szervek, szövetek átadásra kerülnek az igénylő szervezeti egységnek. Az átadás-átvétel tényét jelen utasítás 2. sz. mellékletét képező Szerv, szövet átvételi elismervény megnevezésű formanyomtatványon rögzíteni kell. A szervek, szövetek szállítását az igénylő szervezeti egység rendeli meg. A szállítás az SZTE szervezeti egységeiben biológiai minták szállítását végző, arra jogosult egység igénybevételével történik vagy közvetlenül az igénylő szervezeti egységnek kerül átadásra.

Az eltávolított szerv, illetve szövet felhasználása

6. § A kérelmező szervezeti egység a halottból történő szerv, illetve szövet átvételét és felhasználását dokumentálja.
7. § Az oktatás céljára felhasznált/fel nem használt szerv, szövet, illetve azok maradványai megsemmisítésre kerülnek. A megsemmisítést a felhasználó szervezeti egység kezdeményezi. A megsemmisítésre kerülő szerv/szövet dokumentáltan átadásra kerül az SZTE biológiai minta megsemmisítéséért felelős szervezeti egységének vagy az SZTE-vel erre a tevékenységre szerződéssel rendelkező félnek.

II. FEJEZET

ORVOSTUDOMÁNYI OKTATÁSI CÉLBŐL, HOLTTESTEN ORVOSI BEAVATKOZÁS VÉGREHAJTÁSA

8. § (1) Orvostudományi egyetemi oktatási célból holttesten orvosi beavatkozást végrehajtani akkor szabad, ha az elhunyt ez ellen életében nem tiltakozott. Az elvégzett beavatkozás nem zavarhatja a halál okának megállapítását és a holttest kegyeleti szempontok figyelembevételével történő helyreállítását.

(2) Orvostudományi oktatási célból holttesten orvosi beavatkozás végrehajtása, műtéti technikák gyakorlása a Pathológiai Intézetben, az Igazságügyi Orvostani Intézetben, az Orvosi Készségfejlesztési Központban, valamint az Anatómiai Intézetben történik előzetes időpontegyeztetést követően. Orvostudományi oktatási célból a holttesten képzővizsgát végezhető a Radiológiai Klinikán.

(3) A beavatkozást végző orvos az SZTE SZAKK Regionális és Intézményi Humán Orvosbiológiai Kutatás-Értékelési Bizottsága engedélyének birtokában a beavatkozás végzésére irányuló igényét a vizsgálat helyétől függően írásban jelzi a Patológiai Intézet, az Igazságügyi Orvostani Intézet, illetve az Anatómiai Intézet vezetőjének. A Patológiai Intézet, az Igazságügyi Orvostani Intézet, illetve az Anatómiai Intézet vezetője írásban visszaigazolást küld az igénybejelentőnek.

III. FEJEZET

ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEMI ANATÓMIAI OKTATÁS CÉLJÁBÓL, HOLTTEST ÁTADÁSA, FELHASZNÁLÁSA

9. § (1) Az Anatómiai Intézet fogadja az orvostudományi egyetemi anatómiai oktatás céljából történő holttest felajánlásokat. A felajánlkozókat tájékoztatja a felajánlás elfogadásának feltételeiről és minden további szükséges körülményről.

(2) Orvostudományi egyetemi anatómiai oktatás céljára átadható azon személy holtteste, aki életében

a) ehhez kifejezett beleegyezését adta, vagy

b) ez ellen nem tiltakozott, továbbá temetésére kötelezett hozzátartozója - amennyiben van ilyen - a halált követően 30 napon belül írásban beleegyezett.

(3) Az átadás csak ingyenes lehet.

(4) Az orvostudományi egyetemi anatómiai oktatás céljára átadott holttestek tárolása és felhasználása az Anatómiai Intézetben történik. A holttest beszállításáról az Anatómiai Intézet gondoskodik. Az Anatómiai Intézet a felajánlott holttestekről nyilvántartást vezet.

(5) A felajánlott tetemek kezelésének, oktatásban és vizsgákon történő felhasználásának részletes szabályait az Anatómiai Intézet tetemek kezeléséről szóló protokollja tartalmazza.

(6) Az Anatómiai Intézet az oktatásban és vizsgákon történő felhasználás során a holttestekből kikerülő szervekről, készítményekről (darabszám szerinti) nyilvántartást vezet.

(7) Az oktatás periódus végeztével a holttestek visszaazonosításra kerülnek. Az elhunyt felajánlók holttestének szállítását az Anatómiai Intézetbe, valamint az oktatásból kivont tetemek és boncolási törmelék hamvasztását és temetését az SZTE-vel halottszállításra és szervmaradvány szállításra szerződéssel rendelkező fél végzi. A tetemek szállításra, hamvasztásra történő átadása dokumentáltan történik.

IV. FEJEZET

SZERV, SZÖVET KONZERVÁLÁS, TÁROLÁS OKTATÁSI CÉLBŐL

10. § (1) A pathologia tantárgy gyakorlati oktatására felhasznált, formalinban rögzített ún. „múzeumi készítmények”, kórszöveti metszetek elkészítése, karbantartása, katalogizálása, tárolása és oktatási célú felhasználása a Patológiai Intézetben történik és az orvostanhallgatók graduális, szakorvos-jelöltek, szakorvosok posztgraduális pathológiai képzését szolgálja.

(2) Az anatómia, szövettan, neuroanatómia tantárgyak gyakorlati oktatására felhasznált, formalinban rögzített ún. „múzeumi készítmények”, szövettani metszetek elkészítése, karbantartása, katalogizálása, tárolása és oktatási célú felhasználása az Anatómiai Intézetben történik és a hallgatók graduális, szakorvos-jelöltek, szakorvosok posztgraduális képzését szolgálja.

(3) Az igazságügyi orvostan tantárgy gyakorlati oktatására felhasznált, formalinban rögzített ún. „múzeumi készítmények”, kórszövettani metszetek elkészítése, karbantartása, katalogizálása, tárolása és oktatási célú felhasználása az Igazságügyi Orvostani Intézetben történik és az orvostanhallgatók graduális, szakorvos-jelöltek, szakorvosok posztgraduális igazságügyi orvostani képzését szolgálja.

(4) A metszetek és a múzeumi készítmények donorjairól nem vezethető személyes adatokat tartalmazó nyilvántartás.

Hatályba léptető rendelkezések

11. § Jelen utasítás 2022. év március hó 16. napjával lép hatályba.

Kelt: Szegeden, 2022. év március hó 11. napján

Prof. Dr. Rovó László s. k.
rektor

Igénylőlap
Oktatási célból, halottból történő szerv, illetve szövet eltávolításhoz, holttesten történő beavatkozás végzéséhez

Igénylő szervezeti egység (Klinika/Intézet): _____

Igénylő szervezeti egység vezetője: _____

Etikai engedély száma: _____

Igénylés célja:

- halottból történő szerv, illetve szövet eltávolítás
 holttesten történő beavatkozás végzés

Halottból történő szerv, illetve szövet eltávolítás igénylése esetén kitöltendő:

A szerv/szövet felhasználás céljának rövid leírása:

Az igényelt szerv/szövet megnevezése: _____

mennyisége: _____

A szerv/szövet átvételének tervezett ideje: _____

Holttesten történő beavatkozás végzés igénylése esetén kitöltendő:

A szerv/ szövet felhasználás céljának rövid leírása:

A beavatkozás végzésének tervezett ideje: _____

A beavatkozást végző orvos(ok): _____

Dátum:

szervezeti egység vezető aláírása

Szerv, szövet átvételi elismervény

Átadó szervezeti egység neve: _____

Átvevő szervezeti egység neve: _____

Az átvevő szervezeti egység lent megnevezett munkatársa az átadó szervezeti egység lent megnevezett munkatársától _____ év _____ hó _____ napján az alábbi mennyiségű és megnevezésű szervet/szövetet átvett oktatás céljából történő felhasználásra:

Szerv/szövet	
Megnevezése	Mennyisége

átadó neve

átvevő neve

átadó aláírása

átvevő aláírása